

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVIII.

V Ljubljani, v torek, dne 29. januarja 1935.

Štev. 12.

Reforma socialnega zavarovanja

postaja v današnjih časih neprestano trajajočega nazadovanja vseh poslov prav tako nujna potreba, kakor je treba olajšati davčno breme. Reforma socialnega zavarovanja pa je v resnici še bolj potrebna, ker ne zadovoljuje današnja organizacija socialnega zavarovanja kar v dveh ozirih: na eni strani so dajatve mnogo previsoke, na drugi strani pa se nudi zavarovancem mnogo premalo. Logična posledica tega je, da so s sedanjim socialnim zavarovanjem nezadovoljni tako delodajalci, ko delojemalci. Že to je zadostno velik vzrok, da se takoj začne s temeljito reformo socialnega zavarovanja.

Zahteve po tej reformi so že stare in se prav za prav ponavljajo od onega dne, ko so bile odpravljene stare bolniške blagajne in ko se je v Suzoru centraliziralo vse socialno zavarovanje. Takrat se je govorilo, kako se bo s centralizacijo vse poslovanje pocenilo, kako bo postavljeno na mnogo bolj realna tla in kako bo mogoče več nuditi zavarovancem. V resnici pa se ni izpolnila niti ena teh obljub, temveč so se razmere v vsakem oziru poslabšale. Prispevki za zavarovanje so naraščali, dajatve so se omejevale, režijski stroški so rasli, brez potrebe pa so se zidale drage in neplodnosne reprezentativne palače. Mesto da bi bilo socialno zavarovanje edine službi zavarovancev je postalo institucija, ki je služila le sebi. Zato so postajale vedno glasnejše zahteve, da se socialno zavarovanje decentralizira in organizira po banovinah.

Ta zahteva je bila tem naravnejša, ker so dokazale obstoječe zasebne bolniške blagajne, da ne samo delajo ceneje, temveč da tudi mnogo več nudijo ko razni okrožni uradi in da bi nudili še znatno več, če bi bili neodvisni od Suzora. Le na njegovo povelje so morale omejevati zdravila in zniževati ugodnosti zavarovancev, pa čeprav so bile tako zelo aktivne, da bi vse te višje dajatve z lahkoto zmogle. Naravno je, da so postale zaradi tega zasebne bolniške blagajne nekaterim trn v peti, ker je vendarle silno neprijetno, če je tu živ dokaz, kako je mogoče socialno zavarovanje boljše organizirati in voditi, kakor pa je organizirano in vodeno v Suzoru.

Pri takšnem stanju stvari pa je bil nakrat sprejet na seji ravnateljstva Suzora predlog, da se naj vse zasebne bolniške blagajne ukinejo, mesto njih pa ustanove pod okriljem Suzora nove, ki bi mogle nuditi proti višjim premijam zavarovancem tudi višje zavarovanje. Predlog se je utemeljeval s tem, ker zasebne bolniške blagajne nimajo javno-pravnega značaja in bi jih zato mogel odpraviti tudi že ev. odlok banske uprave. Kakor se sedaj ponovno zatrjuje, je imel na seji Suzora sprejeti predlog prav za prav le en edini namen, da se zasebnim bolniškim blagajnam čim bolj utrdi njih pravi položaj. Vsi, ki so se upirali temu predlogu, kratkoma predloga niso razumeli ali pa se premalo spoznajo v določilih socialnega zavarovanja in zato spravljajo kar v nevarnost obstoj zasebnih bolniških blagajn.

Kljub vsem tem zatrdilom pa je javnost kar naprej odklanjala predlog Suzora, ker pač tudi najbolj učene argumentacije niso mogle nikogar prepričati. Stvar je pač v tem, da si Suzor ni znal pridobiti zaupanja javnosti in da zato tudi ne more nikogar prepričati o svoji plemeniti skrbi za zasebne bolniške blagajne. To tem manj, ker tisti, ki hoče komu pomagati, ne začne z njegovim ukinjanjem, kakor se je glasilo na seji Suzora sprejeti predlog. Če se res hoče pomagati zasebnim bolniškim blagajnam, potem se jim mora mnogo uspešneje pomagati, kakor pa predlaga Suzor. Naj se s posebnim zakonom da zasebnim bolniškim blagajnam javno-pravni značaj,

naj se jim obenem dajo vsa ona pooblastila, ki jih ima Suzor, pa bo stvar v redu. Toda zakaj ukinjenje?

In predvsem zakaj novo ustanavljanje pod okriljem Suzora! Saj ravno v tem je ves smisel zahtev po reformi socialnega zavarovanja, da se ne le zasebne bolniške blagajne, temveč tudi sedanji okrožni uradi osamosvoje od Suzora. Decentralizacija socialnega zavarovanja je osnovna zahteva in ne samo kakšna kaprica in zato se mora vsak predlog presojeti predvsem s tega stališča. Če pa bi se sedaj sprejel predlog ravnateljstva Suzora, potem bi to pomenilo, da bi se zopet za dolgo zavlekla

Novo maksimiranje obrestne mere

Ministrski svet je izdal novo uredbo o maksimiranju obrestne mere, ki se glasi: Čl. 1. Odstavek 1. pod a) prvega člena uredbe o maksimiranju obrestne mere se izpremeni in se glasi:

a) Za denarne zavode in banke z največ 10%.

Čl. 2. — Člen drugi uredbe o maksimiranju obrestne mere se v prvem odstavku izpremeni in se glasi:

Obrestna mera za vloge na pokaz, na vložne knjižice po tekočih računih in na zapise pri denarnih zavodih in bančnih poslovalnicah, ne more znašati več ko 4%, na vezane vloge najmanj za tri mesece po vložnih knjižicah, tekočih računih in zapisih pa ne več ko 5 odstotkov.

Čl. 3. Ta uredba stopi v veljavo dne 1. februarja.

Izjava trgovskega ministra dr. Vrbanića

Trgovinski minister dr. Vrbanić je ob priliki objave nove uredbe izjavil novinarjem naslednje:

»Z znižanjem obrestne mere Narodne banke za poldrug odstotek začeniš s 1. februarjem t. l. se je pokazala potreba, da se izvedejo nekatere izpremembe tudi v uredbi o maksimiranju obrestne mere. Dosedaj se je po stari uredbi ravnal maksimum obrestne mere tako za dolgove, ko za vloge po eskontni meri Narodne banke ter se je avtomatično izpreminjal z ozirom na njeno znižanje ali zvišanje. Že davno pa je bila želja gospodarskih krogov, in to stališče je usvojil tudi posvetovalni odbor za proučevanje bank pri trgovinskem ministrstvu, da se odpravi to vezanje splošno dovoljene maksimalne obrestne mere na

reforma socialnega zavarovanja in vse bi ostalo zopet pri starem. Prav tisto politično in pravno delo je potrebno za izvedbo sklepa ravnateljstva Suzora, kakor pa za izdajo zakona, ki bi dal zasebnim bolniškim blagajnam javnopravni značaj.

Takšno je dejansko stanje in takšna je resnica in zato bomo na svoji zahtevi popolne decentralizacije socialnega zavarovanja vztrajali, ker vemo, da samo tako res koristimo dobri stvari. Ni naša krivda, če poslovanje Suzora v naši javnosti ni doseglo onega zaupanja, da bi mogli odnehati od boja za decentralizacijo socialnega zavarovanja.

eskontno mero Narodne banke, ker so za določanje te mere dostikrat odločilni tudi drugi momenti. Razen tega se more ta po potrebi tudi večkrat menjati, dočim je za dovoljeni občni obrestni nivo v državi potrebna bolj stabilna mera. Na drugi strani pa je bilo potrebno v času, ko znižuje Narodna banka kot naša prva denarna ustanova eskontno mero za svoje dolžnike za poldrug odstotek, da se zniža tudi občni obrestni maksimum. — Upoštevajoč vse to, je ministrski svet na predlog trgovskega ministra sklenil novo uredbo.

Kakor se iz te uredbe vidi, je dovoljeva maksimum obrestne mere za dolgove pri bankah znižan za en odstotek. Banke bodo smele v bodoče računati svojim dolžnikom posojila mesto po 11, le 10 odstotkov. Ker velja to znižanje za vse denarne zavode v državi, pomeni ta odredba v zvezi z znižanjem obrestne mere Narodne banke veliko olajšavo za vse dolžniške vrste.

Na drugi strani pa je bilo treba upoštevati ne samo dolžnike, temveč tudi denarne zavode in njih vlagatelje ter jim dati možnost, da se morejo vloge tudi v bodoče obrestovati na način, ki bo še nadalje pospeševal varčevanje in zbiranje vlog. Zato razlikuje uredba vloge na pokaz, s katerimi vlagatelj razpolaga kadar hoče in vloge, ki so vezane na tri mesece. Za prve je določena maksimalna obrestna mera 4 odstotkov, za druge pa 5 odstotkov, torej samo za pol odstotka manj, kakor je bilo dopustno po dosedanji uredbi. Vendar pa je omogočeno na ta način bankam, da krijejo režijske stroške ter da dosežejo zmeren zaslužek. Upravičeno je zato upanje, da bo ta odredba, ko tudi vse dosedaj izdane, ki upoštevajo vse panoge gospodarstva, olajšale gospodarske razmere v državi.

Prizad naj se odpravi

V zadnjem času se vodi v beograjskih listih živahna polemika o potrebnosti ali nepotrebnosti Privilegirane izvozne družbe (Prizada). Debatu je sprožila zahteva Glavnega združenega Saveza, da se Prizad ukine, ker ne deluje v skladu s potrebami združništva. Zaradi te resolucije, ki je bila izročena tudi predsedniku vlade, je objavila uprava Prizada dolge odgovore v »Politiki«, ki pa seveda tudi niso ostali brez odgovora. Sedaj je Glavni združni Savez objavil nov odgovor, ki ga zaključuje s temi besedami:

»Z delom Privilegirane izvozne družbe ni danes nihče zadovoljen. Proizvajalci pravijo po svoji vrhovni organizaciji, da to delo ne odgovarja onemu, kar so pričakovali ob Prizada kot od monopolizirane državne ustanove.

Dve organizaciji, izvoznikov in zadrugarjev, sta bili, ki sta sodelovali pri ustanovitvi Prizada. Na poziv takratnega trgovskega ministra smo dali svoje sodelovanje in kapital, kolikor se je od nas zahtevalo in kolikor smo mogli. Pri tej priliki smo določili nekatere pogodbe, ki so jamčile tako izvoznikom ko zadrugarjem možnost poštenega in zadostnega sodelovanja v Prizadu. Kmalu nato pa so bile te pogodbe prekršene in pravice izvoznikov in zadrugarjev so se stalno omejevale, dokler niso

bile reducirane na minimum. Dejansko je bila naša organizacija izključena od sodelovanja pri Prizadu. Ta se je pretvoril v avtonomno birokratsko ustanovo, brez kontrole in z delom za zaprtimi vratmi. Kar mi zahtevamo je, da se dane obljube spoštujejo in da bo delo Prizada javno ter da poklicna organizacije sodelujejo v tem delu in da se že enkrat preneha z ustvarjanjem birokratizma v naši državi, ki ne koristi ne gospodarstvu in ne temu, zaradi česar je bila Privilegirana izvozna družba ustanovljena.

V soboto pa so zborovali zaradi Prizada v Beogradu izvozniki. Na konferenco, kate-re se je udeležilo okoli 100 izvoznikov, so prišli delegati iz vseh krajev. Konferenco je vodil nar. poslanec Stanojević, ki je najprej pozdravil akcijo vlade g. Jevtića za sanacijo našega gospodarstva, nato pa referiral o Prizadu. Nade, ki so nastale ob ustanovitvi Prizada, se niso izpolnile. Zlasti zaradi tega, ker so vodili Prizad uradniki, ki ne poznajo poslovnega življenja. Velika napaka je bilo nadalje ustanavljanje agentur v tujini, ki se niso obnesle. Tudi je bilo napačno, da se je Prizad mešal v vse posle.

Nastala je nato debata o potrebnosti ali nepotrebnosti Prizada. Mnenja niso bila čisto enaka. Nekateri so bili za to, da se Prizad reorganizira in da se omeji njegovo

poslovanje samo na prodajo preferencialnega žita. Večina pa je zahtevala, da se Prizad sploh odpravi. Ni pa bil storjen še noben sklep, čeprav je bilo iz debate razvidno, da za delovanje Prizada v sedanji obliki niso izvozniki. Če že ne popolna odprava, potem je vsaj potrebna popolna reorganizacija Prizada.

Zahteve hotelicjev

V soboto se je začel v Zagrebu kongres Zveze jugoslovanskih hotelicjev, ki je bil zelo dobro obiskan. Kongres je otvoril predsednik zveze Milinov, ki se je najprej spominjal smrti našega velikega kralja, nato pa je pozdravil vse številno došle zastopnike oblasti ter raznih gospodarskih in turističnih organizacij.

Posebno toplo je bil pozdravljen govor za-topnika Zveze prijateljev in propagatorjev Jadrana na Češkoslovaškem inž. Bačote, ki je med drugim omenil, da do naša hoturistika jugoslovanskemu narodu na leto okoli 800 milijonov, od katerih dobi država okoli 300 milijonov. Izjavil je, da so Čehoslovaki pripravljani tudi denarno podpirati jugoslovansko hotelirstvo. Zastopnik Primorske oblasti je poročal, kaj se je v Primorju že vse storilo za napredek turizma. Posebej je omenil veliko skrb oblasti, da dobe vsi kraji zdravo pitno vodo. More konstatirati, da število tujcev v Primorju stalno raste.

V debati je konstatiral zastopnik gostinčarskih in hotelskih uslužbencev, da je danes 3000 nameščencev brezposelnih. Vsem podjetjem, ki delajo le v letni sezoni, bi se moralo prepovedati najemati vaje-nice. Tajnik ženevske zveze strokovnih gostinskih nameščencev Novak, je napovedal, da bodo v kratkem z zakonom določene plače nameščencev. Brez ozira na naptinno bi te morale znašati za hrano najmanj 400 Din in za stanovanje 300 Din na mesec. Govorilo se je tudi o novem zakonu o turizmu. Zahtevalo se je nadalje, da se obrtni zakon popravi v tem smislu, da hoteli ne bodo uvrščeni med trgovinske obrate, temveč med obrtniško industrijske. Glavni tajnik zveze je poročal, da je v Jugoslaviji 741 hotelov, od katerih je v Dravski banovini 122. Vsi hoteli so zadolženi za 284 milijonov Din, oni na Bledu za 75, drugi v Sloveniji za 21 milijonov dinarjev. Konec zborovanja so bile prečitane in soglasno odobrene resolucije, v katerih se zahteva:

1. da vlada v smislu svoje deklaracije upošteva tudi izjemno slabo stanje hotelirstva;
2. da se takoj ustavi vse dražbe in eksekucije, dokler se ne reši vprašanje sanacije hotelirstva;
3. da država čim prej mobilizira potrebni kapital za prevzem hotelskih dolgov, da bi mogli hoteli uživati ugodnosti državnih hipotekarnih kreditov;
4. da se zlasti upoštevajo pri izterjavanju starih hotelskih davčnih dolgov oni, ki so nastali na podlagi očeve dohodkov v dobi visoke konjunkturo;
5. da se eksekutivno izterjavanje zaostalih davkov ustavi, da se davčni dolгови do 1. 1933. črtajo in da se pri novi odmeri davčne osnove upošteva sedanje slabo materialno stanje hotelov;
6. da se z uredbo določijo najemnine v onih hotelih, v katerih je napravil hotelir znatne investicije, da ne bi mogli lastniki z neupravičenimi najemninami ogražati obstoj hotelicjev;
7. da se vse pristojne oblasti zanimajo za ustanovitev kreditnega zavoda za hotelirstvo;
8. da se ustanove oficialni turistični uradi v Berlinu, Münchenu, Curihu, Parizu, Bukarešti, Sofiji, Kodanju ter propagandni urad v Benetkah;
9. da se hotelirjem znižajo telefonske pristojbine in
10. da se povišajo krediti trgovinskemu ministru za po-veševanje turizma, ker so sedanji prenizki.

Trgovstva zahteva sodoben zakon o denarnih zavodih

Poleg splošne svetovne gospodarske depresije imamo v naši državi še našo posebno gospodarsko krizo in važen faktor v tej krizi je kriza naših denarnih zavodov. Kraljevska vlada je prejela nešteto predlogov za sanacijo te krize naših denarnih zavodov ter je bil v svrhu uspešnejšega reševanja tega vprašanja ustanovljen pri ministrstvu za trgovino in industrijo tudi posebni odbor za proučevanje našega denarnišтва.

Za rešitev krize denarnih zavodov je potrebno dvoje: primerni finančni ukrepi vlade in zaupanje vlagateljev v denarne zavode, kajti dviganje se bo ustavilo le, če bodo vlagatelji vsak čas dobili pri blagajni zahtevane vloge. Pa tudi v tem primeru so za normalno poslovanje denarnih zavodov še nad vse važni posebni psihološki vzroki in psihološko razpoloženje vlagateljev, da ti dobe resnično zaupanje v denarne zavode. Za sanacijo naših denarnih zavodov zato ni potreben le denar, nego tudi korenita izprememba psihološkega razpoloženja širokih krogov vlagateljev. Treba je zopet obuditi vero in zaupanje v naše denarne zavode in odlično

in tehtno bi mogel v tem pravcu vplivati moderen, sodoben in strog zakon o denarnih zavodih, ki se nam zdi za rešitev krize naših denarnih ustanov ravno tako važen, kakor so potrebna denarna sredstva.

Primeren zakon bi gotovo izdatno izpremenil psihološko nerazpoloženje vlagateljev in bi bilo gotovo potrebno manj finančnih sredstev, če bi se krepko rešila poleg materialne tudi psihološka stran tega problema.

Zato je bil na plenarni seji Zveze trgovskih združenj Dravske banovine soglasno napravljen sklep, da se ponovno opozori kraljevska vlada, da čim prej izda zakon za denarne zavode.

Predvsem je važno, da bodo s takim zakonom postavljeni denarni zavodi pod pravo nadzorstvo, ki bo jamčilo za zdravo gospodarstvo in dalo vlagateljem občutek varnosti in zaupanja. V to svrhu je tudi potrebno, da moralno in materialno za zaupani denar odgovarjajo vodstva posameznih zavodov in nujno je tudi, da se onemogoči, da bi še nadalje sedeli v upravah dolžniki tistih zavodov.

Tu napravite ced!

Že v članku »Nemogoč predlog« smo glede nameravane prepovedi ambulancne prodaje kuriva poudarili zlasti vse socialne razloge, ki vsi govore proti temu neumestnemu predlogu policijske uprave. Reči moramo, da je policija sicer našla v mistih imamo namreč dvoje stvari, ki bi jih morala policija že z ozirom na cestno-policijski in tržni red, še bolj pa radi ugle-da mesta iz tujskoprometnih razlogov že davno odpraviti. Je to predvsem žaganje drv po cestah in krošnjarenje z drvni po najbolj prometnih ulicah in trgih.

Skozi vse leto, zlasti pa od pomladi do pozne jeseni, pojo motorne žage po ljubljanskih ulicah od ranega jutra do poznega večera. Izvzete niso niti najbolj prometne, niti najbolj elegantne in veleestrate ulice. Na trotoarjih stoje skladovnice drv, na cesti pa motorka, polena lete desno in levo in naenkrat je založene pol ulice z drvni, kakor da je, tam skladišče lesne trgovine, kakor da je, tam skladišče lesne trgovine. Čudno, da v tem policija ne vidi oviranja uličnega prometa, ko je na eni strani zaprt hodnik, na drugi pa zavzeta še pol cestišča. Ne bomo opisovali hrušča in trušča, ki ga povzroča motorna žaga in kakršnega ne bi spravili skup vsi ljubljanski premogarji, če bi vsi naenkrat blizgali z vsemi svojimi piščalkami.

Čeravno tvori tako opravilo dejansko prometno oviro, moti v največji meri cestni in hišni mir in napravlja na tujca vtis, da je zašel daleč kam na deželo, ne pa v moderno in napredno mesto, kakršno hoče biti tudi Ljubljana. Vrh tega pa se dela s tem tudi dejanska škoda, zlasti ker žaganje — nele, da se praši na vse strani — zamašuje kanale

in vodne odtok. Razlogi, ki jih policija navaja proti premogarjem, so tu podani res v polnem obsegu in bi torej pričakovali, da bo policija napravila tu najprej red. Če bi tudi ljubljanski trgovci žagali drva pred hišami svojih naročnikov. Drva naj se žagajo na lesnih skladiščih ali pa na tržnem prostoru za drva.

Krošnjarenje z drvni po vsem mestu je druga točka, ki naj bi jo vzela policija v program za izvajanje cestno-policijskih predpisov. V Ljubljani imamo s tržnim redom določen in predpisan prostor za prodajo drv, kakor je določen prostor za zelenjavo, krompir, seno in druge pridelke. Okoliški prodajalci drv — v pretežni večini ne producenti in ne legalni trgovci, ampak prekupec — upoštevajo to tržno določilo kvečjem dopoldne, popoldne pa jo mahnejo križem Ljubljane in postajajo po najbolj prometnih ulicah, trgih in križiščih po pol ure ali še več z nado na boljši uspeh, kakor so ga imeli na tržnem prostoru. Ti polno-naloženi, neokretni lojtrski vozovi, po večini še s plašljivo vprego, menda ne tvorijo nobene prometne ovire. Čeravno pa vsem na miru, kakor da bi bila vsa Ljubljana tržni prostor za drva. Naj bi policija tu izvajala vsaj nadzorstvo, da se ne bo kršil že predpisani tržni red, če že iz cestno-policijskih in prometnih razlogov ne najde povoda za intervencijo.

Ljubljanski davkoplačevalci menda res nismo več za kaj drugega tu, kakor da plačujemo davke, doklade in datjate, posele napravijo pa drugi, ki so jim policijski, tržni in prometni predpisi deveta briga.

Napredek Poštne hranilnice

Poštna hranilnica je objavila svoje poslovnno poročilo za l. 1934, iz katerega posnemamo:

Kriza se je poznala tudi pri poslovanju Poštne hranilnice ter vsota skupnega prometa še ni presegla one v l. 1931, čeprav je znatno večja ko v l. 1932. in 1933. Ves promet Poštne hranilnice je dosegel po vseh računih vsoto 234,2 milijard Din.

Število čekovnih računov se je povečalo od 23.394 v l. 1933 na 24.471 v l. 1934. Vloge po čekovnem računu pa so v tem času padle od 1158,2 na 1139,8. Zmanjšal se je tudi promet po čekovnih računih, in to od 80,9 na 62,3 milijarde. To je posledica gospodarske krize in nazadovanja poslovnega življenja. To se vidi tudi pri čekovnih računih, katerih število se je povečalo pri drž. ustanovah in klubih, dočim je pri denarnih zavodih padlo. Mnogo več čekovnih računov je bilo tudi v letu 1934. odpovedanih ko v l. 1933. Zopet posledica krize.

Nazadovanje prometa s tujino, ki je nastalo vsled številnih izvoznih omejitev, je bilo deloma nadoknadeno s pomočjo uradnih kliringov.

Novost je, da se je v smislu sklepov Male anlantie sklenil sporazum s poštima hra-

nilnicama v Pragi in Bukarešti glede uvedbe pobniških hranilnih knjižic v medsebojnem turističnem prometu.

Zelo pa so napredovale vloge v Poštno hranilnico. Število vlagateljev se je dvignilo od 264.515 na 312.852, stanje vlog pa od 564,1 na 718,4 milijonov Din. Vloge so prihajale iz vseh krajev države in iz vseh stanov.

Še naprej pa padajo vloge izseljencev, deloma, ker jih morajo zaradi krize vračati, deloma pa, ker se izseljenci vračajo in prenehajo njih vloge biti vloge izseljencev.

Vloge v Poštni hranilnici pa bi bile še znatno večje, če ne bi Poštna hranilnica omejevala sprejemanja vlog. Tako n. pr. ni sprejemala vlog v višini nad 100.000 dinarjev. Tako je hranilnica postopala, ker je danes silno težko denar plodonosno in kratkoročno naložiti. Da je bila Poštna hranilnica vedno likvidna, je imela v svojih blagajnah vedno velike zneske gotovine ter je n. pr. dne 31. decembra 1934 znašala njena gotovina skoraj 430 milijonov Din. Pač silna vsota, ki pa je bila za naše gospodarstvo mrtva. Pač skrajni čas, da je finančni minister koncentriral vse državne denarne zavode.

Čisti dobiček, ki ga je dosegla Poštna hranilnica v l. 1934, je znašal 53,1 milijonov Din, dočim je znašal v l. 1933 le 51,4, v l. 1932 celo samo 27 milijonov Din.

Zanimiva razsodba po tožbi o nelojalni konkurenci

Zagrebska tvrdka Hinko Franek in sinovi, d. d. je tožila novosadsko tvrdko tvornico cikorijske Franek in drugi zaradi nelojalne konkurence ter zlorabe in posnemanja tujega imena in žiga. Svojo tožbo je tvornica utemeljevala s tem, da je pojem Franek že postal identičen s cikorijo in da je tvrdka Franek in drugi v Novem Sadu uporabljala to ime le zato, da bi laže konkurirala z njo. Sodišče pa je po izvršeni preiskavi tožbo zavrnilo. Na podlagi izjav je sodišče ugotovilo, da tako potrošniki ko trgovci dobro razlikujejo med tvrdko Hinko Franek, katere zaščitni znak je mlin za kavo in tvrdko Franek in drugi, ki ima zaščitni znak Slovenko v narodni noši. To je ugotovilo sodišče tudi na podlagi risb na ovojih izdelkov iz obeh tvornic. Kar se tiče imena je bilo sodišče mnenja, da zakon nikomur ne prepoveduje uporabe lastnega imena ali člana tvrdke, če je uporaba poštna in korektna. Tu di zakon o nelojalni konkurenci ne prepoveduje, da kdo uporablja svoje ime kot trgovec v svajem podjetju, pa čeprav je to ime podobno drugemu imenu že delujoče tvrdke

Izpremembe v točarinskem pravilniku

Finančni minister je izpremenil točarinski pravilnik, da se v bodoče za izdajo točarinskega dovoljenja ne bo več zahtevalo potrdilo o plačanih neposrednih davkih. S tem hoče finančni minister omogočiti ljudem, da si ustvarijo novo ekzistenco.

Ureditev državnih letelih dolgov

»Prager Presse« sporoča v članku o finančni politiki Jugoslavije, da namerava sedanja vlada s pomočjo državnih denarnih zavodov ter nekaterih zasebnih trgovskih bank (Francosko-srbska banka, Anglo-češkoslovaška banka) ustanoviti konzorcij za ureditev letelih državnih dolgov. Če bi se v resnici posrečilo zadovoljivo urediti to vprašanje, bi to bilo za vse naše gospodarstvo največje važnosti. Kakor znano, nekatera zasebna podjetja že dolgo časa zaman zahtevajo likvidacijo svojih terjatev. Posebno gradbena podjetja imajo znatne terjatve do države. Če bi se posrečilo likvidirati te terjatve, potem bi nastalo znatno olajšanje ne samo na denarnem trgu, temveč tudi v gradbenih strokah, ki bi bile usposobljene za nova dela. Upamo zato, da se bo namera vlade tudi posrečila.

Iz naših organizacij

Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za Celje in celjsko okolico bo v torek, dne 5. februarja t. l. od 8. do 12. ure dopoldne v posvetovalnici Združenja trgovcev za mesto Celje, Razlagova ulica št. 8, pritriljeje levo.

Opozorilo

Združenje trgovcev v Ljubljani opozarja vse gg. člane, da se je pojavila oseba, ki pobira na račun urada za kontrolo mer neke pristojbine, za katere nima od tega urada nikakega pooblastila. Vsi trgovci bodo pismeno vabljeni v urad za kontrolo mer, in samo ta poziv tudi velja.

Železnica bo zbirala podatke za pridobnino

Na predlog davčnega oddelka finančnega ministristva je železniška uprava izdala na vse železniške postaje navodila, kako morajo zbirati podatke za pravilno odmero pridobnine in družbenega davka. Vsaka postaja dobi od železniške uprave v ta namen posebne obrazce. Te bodo izpolnjevali vse odpošiljalne postaje za vse civilno blago, ki se jim izroči v promet, naslovne postaje pa samo za one civilne pošiljke, ki pridejo iz tujine. Vsakega 1. in 15. dne v mesecu bodo pošiljale železniške postaje te izpolnjene obrazce davkarjiam. Organi davčne uprave v bodoče ne bodo več zbirali po postajah podatkov, temveč le v primerih, če se izkaže upravičen sum, da so obrazci nepravilno izpolnjeni.

Čuvajmo Jugoslavijo!

Politične vesti

Turški zunanji minister Tefvik Ruždi Aras se je na povratku iz Zeneve ustavil v Beogradu, kjer je imel z zunanjim ministrom Jevtičem dve daljši konferenci.

ki ga je pridržal na kosilu. V razgovoru z novinarji je dejal turški zunanji minister, da presoajo vse države Balkanskega sporazuma popolnoma enak vsa važnejša evropska zunanje-politična vprašanja.

Vesti, da bi bil aretiran znani polkovnik Velčev, so neresnične. Tudi ni res, da bi se dogodili na Bolgarskem v zvezi z izpremembo režima kakšni neredi.

Vse šipe so pobili neznanimi demonstranti na Italijanski hiši v Atenah. Italijanskemu poslaniku, ki je zaradi tega protestiral, je ministrski predsednik obljubil, da bodo krivci kaznovani. Italijanski poslanik je demantiral vesti, da bi bilo grško prebivalstvo na dodekaneškem otočju preganjano. Caldaris pa mu je odgovoril, da po vesteh, ki jih je dobila grška vlada, odgovarjajo vesti o preganjanju grške manjšine resnici.

V mednarodni politiki vlada posebno zanimanje za bližnji londonski sestanek Flandina in Lavala z angleškimi državniki. V glavnem bo na teh sestankih govora o vzhodnem paktu, jamstvu avstrijske neodvisnosti, razširjenju locarnskega sporazuma ter o nemških pogojih za vrnitev v Društvo narodov.

Francija je pripravljena priznati nemško enakopravnost v oboroževanju le pod pogojem, da se s pakta zajamči mir v Evropi, da se prizna Franciji večje število vojske in da da Nemčija še nekatera druga jamstva.

Nemčija se v zadnjem času ne zadovoljuje več z enakopravnostjo v oboroževanju, temveč zahteva tudi ukinitve določb Versajske pogodbe o demilitarizaciji Porenja.

Göringovo potovanje na Poljsko se v vseh listih zelo obširno komentira. Splošno smatrajo to potovanje kot demonstracijo, ki naj z ozirom na londonska pogajanja dokaže, da Poljska in Nemčija nista osamljeni. Obisk pa naj tudi razprši vedno močnejši dvom v trajnost nemško-poljskega prijateljstva.

Pariški »Temps« piše, da bo vzhodni pakt na vsak način sklenjen in če Nemčija neče pristati k temu paktu, potem bo sklenjen pač brez nje.

Italijanska vlada je predložila francoski vladi, da se podvzame kazenska ekspedicija proti Abesiniji.

Litovski poslanik v Londonu je izjavil poročevalcu lista »Evening Standard«, da je Nemčija v zadnjem času koncentrirala ob litovski meji 100.000 mož vojske. Propaganda, da odloči o bodoči državni pripadnosti klajpedskega ozemlja plebiscit, se je silno povečala. Litva je zato bila prisiljena, da tudi ona poveča število vojske ob nemški meji.

Poljska neče podpisati vzhodnega pakta, ker se je baje že dogovorila z Nemčijo o delitvi Litve.

Ker postaja ilegalna akcija narodnih socialistov v Avstriji vedno večja, bo avstrijska vlada zelo postrila vse določbe tiskovnega zakona.

Za predsednika avstrijske republike nameravajo izvoliti nadvojvodo Evgena, ki naj pripravi potem obnovo habsburške monarhije. Sedanjemu predsedniku Miklasu poteče mandat letos v oktobru.

Sviciarska socialno-demokratska stranka je na svojem kongresu v Bernu sklenila, da bo odsej glasovala za vojaške kredite.

Gembeš je v svojem govoru v Szolnoku izjavil, da zahteva Madjarska popolno enakopravnost pri oboroževanju. Seveda je tudi poljaril, da se Madjarska nikdar ne bo odrekla revizionizmu. Njegova zahteva je napravila v ženevskih krogih zelo slab vtis.

Madjarska vlada namerava ustanoviti novo ministristvo, in sicer ministristvo za industrijo.

Sovjetski general Tajrov, glavni pomočnik vrhovnega komandanta sovjetske vojske na Daljnem vzhodu, je bil nenadoma upokojen in črtan iz vojske.

Komandant sovjetskega kora v Vladivostoku gen. Gončarov je izjavil, da je sovjetska vojska na Daljnem vzhodu popolnoma pripravljena in dovolj močna, da odbije vsak napad.

Ameriški parlament je odobril kredit v višini 4.880 milijonov dolarjev za razna javna dela v svrhu pobiranja brezposelnosti. S temi deli bo mogoče zaposliti 3 in pol milijona brezposelnih delavcev.

Denarstvo

Novi izkaz Narodne banke

Zadnji izkaz Narodne banke z dne 22. januarja kaže zelo velike in bistvene izpremembe, ki so posledica vrnitve revolving-kreditov. Fikcija je torej iz poročil Narodne banke izginila. Iz izkaza navajamo (vse številke v milijonih dinarjev):

V primeri s prejšnjim izkazom se je skupna zlata in devizna podloga znižala za 641'9 na 1.286'5, in sicer znaša zlata podloga v blagajnah banke 1.099'6, v tujini, ki se bo sedaj vsa prevozila v domovino, 146'5, valute 0'1 in devize 40'2. Vsi ti zneski pa so navedeni brez prima Narodne banke v višini 28'5%, ker se smatra prim le za začasen ukrep.

Devize, ki ne spadajo v podlogo, so se dvignile za 0'2 na 108'1, vsota kovanega denarja pa za 32'5 na 277'2.

Posojila so se dvignila za 12 na 1.754'7, in sicer so se dvignila eskontna na 1.495'5, lombardna pa na 259'2. Prejšnji predjmi državi so se povečali za 0'08 na 1.686'9, račun nepremični pa je večji za 0'4 in znaša 154'5.

Razna aktiva so se povečala za 0'69 na 291'3.

Obtok bankovcev se je zmanjšal za 47 na 4.217'5. Dvignile pa so se obveze na pokaz za 164 na 1.213'0.

Obveze z rokom so se zmanjšale za 723'6 na 196'7, v glavnem zaradi vrnitve revolving-kreditov.

Denarni obtok in obveze na pokaz znašajo skupno 5.430'6, skupna podloga z 28'5% primom znaša 1.653'1 in odgovarja njej kritje v višini 30'4%. Zlato v blagajnah pa znaša skupno s primom 1.413 in odgovarja tej številki zlato kritje v višini 26'01%.

Po uredbi bi smele znašati kratkoročne obveznosti Narodne banke 6.612, znašajo pa 5.430'6 milijonov Din in so torej znatno nižje. Narodna banka ima s tem možnost, da razvije svoje posle v mnogo večji meri ko doslej.

Obrestna mera je še stara, ker stopi nova v veljavo šele dne 1. februarja.

*

Podružnica Narodne banke na Sušaku začne 1. februarja poslovati. Nastanjena bo v novi palači Pakjurič v središču mesta. Za ravnatelja podružnice je imenovan Istran Martin Krešina.

V Beogradu se mudi direktor Dresdner banke, ki vodi pogajanja za ustanovitev nemške banke v Beogradu.

Rumunija namerava namesto sedanjega kovanega denarja izdati nov denar iz manj dragih kovin ter bo na ta način zaslužila dve milijardi lejev, ki bi služili Narodni banki za ohranitev sedanjega tečaja leja.

Nemška državna banka je najela pri Zvezi nemških hranilnic in komunalnih bank posojilo 500 milijonov mark, ki se bo obrestovalo po 4'5%. Posojilo je najela na račun države.

Po izkazu Italijanske banke z dne 10. t. m. se je njen zlati zaklad povečal za 6'7 na 5818,2 milijona lir, njena devizna podloga pa za 9,4 na 81'0 milijonov lir. Obtok bankovcev se je znižal za 226,4 na 12.918,6 milijona lir.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo **tovarna JOS. REICH** Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3. Telefon št. 22-72.

Konkurzi in prisilne poravnave

Poravalno postopanje v zadevi trgovca Antona Šinkoveca na Lavi pri Celju se ustavlja.

Potrjuje se prisilna poravnava, ki jo je sklenila s svojimi upniki trgovka z modnim in galanterijskim blagom Ivanka Urbanič v Ljubljani.

Češkoslovaška denarništvo in njega poslovanje v krizi

Iz predavanja dr. Murka*

Razvoj denarnih zavodov na Češkoslovaškem ni bil enoten, ker se deli Češkoslovaška na dva pravna in gospodarska sistema: na tako imenovane **historične dežele**, to je Češko, Moravsko in Šlezijo in na **dežele ogrske krone**: na Slovaško in Podkarpatsko Rusijo. Na Ogrskem je bilo vse bančništvo koncentrirano v Budimpešti, dočim v Avstriji ni imel Dunaj tako popolnega monopola in se je moglo zato zasebno denarništvo tudi prav krepko razviti.

V resnici so tudi v historičnih deželah obstojale že dolgo močne delniške banke, katerih glavni namen je bil, da financirajo trgovino in industrijo, ki je bila tu v vsej Avstriji najbolj krepko razvita. Zato je tudi Dunaj v veliki meri finansiral industrijo na Češkoslovaškem, vendar pa je ostalo češkoslovaškim bankam še bogato torišče dela. Polom v l. 1873. je sicer zadel tudi češko bančništvo, vendar pa se je od tega udarca hitro opomoglo.

V kratkem je bila njegova pozicija že tako utrjena, da je moglo razširiti svoje poslovanje tudi na druge dežele in da so se ustanovile podružnice čeških denarnih zavodov v Trstu, na Dunaju, Krakovu, Lvovu, Cernovicah in Ljubljani itd. Pa tudi marsikateri domači denarni zavodi v slovanskih deželah so bili ustanovljeni s pomočjo češkega kapitala, tako Ljubljanska kreditna banka s pomočjo Živnostenske banke. Pa tudi v Boegradu, Zagrebu in v Sofiji se je uspešno že pred vojno uveljavil češki kapital.

Ob preobratu so torej imeli Čehi že močno razvito bančništvo, ki je s politično osvoboditvijo dobilo nov razmah. Denarni zavodi so razširili svoje poslovanje na vse ozemlje države in zlasti na Slovaškem ustanovili mrežo podružnic. Podružnice dunajskih in tujih bank so se nostrificirale in tako so nastale tako imenovane utrakvistične banke, katerih delničarji so bili Čehi in Nemci. Velik del kapitala teh bank je ob času krize prevzela češkoslovaška država. Vse to je imelo za posledico, da ni bil v nobeni drugi srednje evropski državi vpliv tujega kapitala tako slaboten, kakor na Češkoslovaškem. Geslo: **od politične osamosvojitve k gospodarski osamosvojitvi** je torej na Češkoslovaškem obveljalo. In ker so se Čehoslovaki pomembnosti tega gesla tudi zavedali, zato ob času krize niso po nepotrebnem dvigali svojih vlog iz denarnih zavodov, ker so se zavedali, da mora priti gospodarstvo pod tuj vpliv, če se mu odvzame denar, ki je njegova kri.

Na Slovaškem je bil položaj isti ko pri nas v Vojvodini. Obstojale so le male hranilnice v obliki delniških družb, ki pa so sprejemale tudi vloge. V kolikor niso bile delnice teh bank pokupljene od večjih bank, so se ohranile. Posebno mnogo delnic teh bank si je pridobila Banka češkoslovaških legij. Denarni zavodi na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji, ki so imeli svoje centrale v Budapešti, so se osamosvojili. Nastala je koncentracija denarništva, ki je prinesla tudi to korist, da so se zmanjšali režijski stroški. Druge banke historičnih dežel imajo na ozemlju bivše Madjarske manj podružnic, zato pa več afilacij.

Kako močne so bile češkoslovaške banke nam kaže nekaj števil. Koncem l. 1934. so znašale vloge v vseh čl. bankah nad 8,3 milijard Kč, vsa njihova tuja sredstva v vlogami na tekoči račun pa skoraj 23 milijard Kč ali blizu 43 milijard Din. Vse vloge v jugoslovanskih denarnih zavodih so v tem času znašale komaj 12 milijard Din.

Poleg delniških bank pa so na Češkoslovaškem tudi zelo močne samoupravne hranilnice. Če dajejo delniške banke predvsem posojila industriji in trgovini, dajejo samoupravne hranilnice kredite predvsem malim ljudem. Tudi za državni kredit so te samoupravne hranilnice največje važnosti, ker imajo ogromne pakete državnih papir-

* Opozorjamo, da izide celotno predavanje v eni prihodnjih števil *Trgovskega tovarišca*.

jev in kratkoročnih državnih bonov, ki nam jih je obljubil sedaj tudi finančni minister dr. Stojadinović. Hranilnice v historičnih deželah so že stare, vendar pa je najstarejša od njih, Češka hranilnica za 4 leta mlajša od njih, Češka hranilnica za 4 leta mlajša ustanovljena l. 1821. Ko je prišla praška občina v češke roke, je bila iz istih vzrokov kakor v Ljubljani tudi v Pragi ustanovljena praška mestna hranilnica, ki je danes ena najmočnejših hranilnic, saj ima okoli tri milijarde Kč vlog. Poleg te deluje v Pragi tudi mestna hranilnica v Kr. Vinohradih, ki ima eno milijardo Kč vlog.

Na Slovaškem so se začele ustanovljati samoupravne hranilnice šele po izdaji čl. hranilniškega zakona v l. 1920. in je sedaj ustanovljenih 9 takih hranilnic. Njih organizacija je podobna organizaciji naših regulativnih hranilnic. Z organizacijo denarništva na Slovaškem je bilo ljudstvo rešeno oderuhov.

Hranilnice pa imajo tudi svoje centralne banke. Najmočnejša od teh je Osrednja banka čeških hranilnic, ki izdaja tudi dolgoročne zastavne liste in komunalne obveznice. Nemški denarni zavodi imajo svojo Osrednjo banko nemških hranilnic, ki pa je v zadnjem času prišla v razne težkoče.

Z ustanovitvijo Reeskontnega in lombardnega instituta je omogočila Češkoslovaška denarnim zavodom reeskont in lombard vrednostnih papirjev.

Za dolgoročne kredite samoupravam in hišnim posestnikom skrbijo na Češkoslovaškem deželne banke, od katerih sta dve na Češkem, po ena pa na Moravskem in v Šleziji. Od teh je največja Zemská banka, ki je imela koncem leta 1933. vlog in obveznic za 6 in pol milijarde Kč. Ta banka je važna tudi za naše izvoznike, ker se izplačila po Češkoslovensko-jugoslovanskem kliringu vrše po tej banki.

Tudi kreditno združništvo je na Češkoslovaškem krepko razvito. Tako so imele meščanske posojilnice koncem junija 1934 7 in eno četrtino milijarde Kč vlog. Podelske kreditne zadruge, tako imenovane *«kampeličke»* pa so imele nad 5 milijard vlog.

Za financiranje kmetijstva služijo okrajne gospodarske posojilnice, ki so nastale iz bivših žitnih magacinov na Češkem. Te posojilnice imajo okoli 4 milijarde Kč vlog.

Poštna hranilnica sprejema šele nekaj let vloge. Po tekočih računih ima do 2 milijardi vlog. Njen čekovni promet je zelo velik in 82% vsega prometa se izvrši brez gotovine.

Narodna banka je izšla iz Bančnega urada fin. ministrstva. Danes je delniška družba, 35% delniškega kapitala je po statutih v rokah države. Njeno zakonito kritje je določeno na 25%, v resnici pa znaša nad 40 odstotkov.

Vloge v vseh denarnih zavodih Češkoslovaške znašajo blizu 90 milijard Kč. Ko se je po češkoslovaških listih tri mesece dolgo razpravljalo o devalvaciji Kč, vendarle niso začeli vlagatelji dvigati vlog in to je glavni vzrok, da je češkoslovaško denarništvo premagalo krizo. Nasprotno so vloge naraščale še v l. 1932. Krepko pa je pomagala denarnim zavodom tudi vlada. Izšla je cela vrsta zakonov v obrambo interesov vlagateljev in v poostreitev kontrole nad poslovanjem denarnih zavodov. Ustanovljena sta bila nadalje dva fonda za podpiranje denarnih zavodov, ki so zašli v stisko. 1600 milijonov Kč so dobili denarni zavodi iz teh fondov.

Vlada se je zavedala, da se dolžniki ne smejo uničiti, ker so to podjetniki, ki so zaposlovali na stotine tisočev delavcev. Zato je češkoslovaška vlada žrtvovala za sanacijo denarnih zavodov ogromne zneske ter v potrebi prevzela tudi del delniške glavnice zavodov. Celotni znesek te vladne podpore pa ni bil objavljen.

Češkoslovaški denarni zavodi so imeli mnogo večje izgube, ko jugoslovanski in zato bi se mogla sanacija naših denarnih zavodov izvesti mnogo ceneje. Priznati pa

treba ponovno, da češkoslovaški vlagatelji niso izgubili glave in niso z nepotrebnim dviganjem vlog poostrovali krize.

Končno bi bilo še omeniti, da pride na vsakega prebivalca Češkoslovaške okoli 8000 Din vlog, pri nas v Jugoslaviji pa le 800 Din, ali desetkrat manj.

Naše narodno gospodarstvo v decembru 1934.

(Po statistiki OUZD v Ljubljani)

Napredovanje tekstilne industrije je zopet nekoliko oslabelo. Letni diferencial zavarovanih tekstilnih delavcev je znašal letos:

v juniju	+ 2.725
v juliju	+ 2.546
v avgustu	+ 2.248
v septembru	+ 2.253
v oktobru	+ 1.979
v novembru	+ 1.755
v decembru	+ 1.433

Izgleda, da se hiperprodukcija tekstilnega blaga bliža svoji kulminaciji. Gozdno-žagarska industrija je v decembru 1934 dosegla letni prirast + 788 delavcev, dočim je znašal njen letni prirast v novembru samo + 395 zavarovancev. — Pomembnejše nazadovanje izkazuje samo dve industriji, in sicer: predelovanje kože in njenih surogatov z letnim padcem — 280 oseb in gradnja železnic, cest in vodnih zgradb z letnim padcem — 222 delavca.

V socijskem pogledu, to je napram novembru 1934 je najbolj nazadovala gradnja železnic, cest in vodnih zgradb z mesečnim padcem — 1320 zavarovancev, nadalje gradnje nad zemljo z mesečnim padcem — 1271 delavcev.

Podrobnejše stanje in razvoj posameznih industrij kaže spodnja tabela.

Industrijska skupina	Stanje v decembru		
	1934	napram decembru 1933	napram novembru 1934
Poljedelstvo	521	- 93	- 3
Javni promet	630	+ 82	- 18
Zasebna prometna podjetja	707	- 104	- 30
Rudarstvo	19	+ 16	+ 4
Industrija kamenja in zemlje	3129	+ 234	- 262
Kovinska industrija	6205	- 8	- 43
Gradnja prevoznih sredstev	281	- 10	- 36
Kemična industrija	1849	+ 222	- 28
Centrale za proizvod sile in presk. z vodo	502	- 15	- 90
Tekstilna industrija	13.142	+ 1433	- 289
Industrija papirja	1842	- 25	- 56
Industrija kože in gume	1725	+ 159	- 22
Predelovanje kože in njenih surogatov	3028	- 230	- 40
Gozdno žagarska industrija	6410	+ 788	- 273
Industr. za predel. lesa in rezbarstvo	3270	- 46	- 101
Industrija hrane in pijače	3765	+ 123	+ 55
Tobačna industrija	906	- 54	+ 1
Gostilne, kavarne in krčme	3028	+ 192	+ 40
Oblačilna industrija in čiščenje	4407	+ 61	- 27
Gradnja cest, železnic, vodnih zgradb	1959	- 222	- 1320
Gradnje nad zemljo (visoke gradnje)	2057	+ 303	- 1271
Grafična industrija	1126	- 12	+ 9
Higiena	1613	+ 4	- 6
Občinski obrati	1582	+ 168	.
Trgovina	3817	+ 431	- 52
Denar. in zavar. zavodi in samost. pis.	536	- 26	+ 7
Gledališča, svob. poklici in razno	1169	+ 31	+ 13
Hišna služinčad	8509	+ 127	+ 49
Skupaj	77.734	+ 3529	- 3792

Dr. Pirčeva sladna kava

je prvovrsten domač izdelek, s katerim pripravite zdravo, izdatno, redilno in ceneno pijačo za Vas in Vaše otroke. Dr. Pirčeva sladna kava je prav prijetnega okusa in jo pijo odrasli kot otroci z užitkom.

Jz trgovinskega registra

Vpisala se je nastopna tvrdka:

Žaga in elektrarna na Mirni, družba z o. z. Obratni predmet: Prezveti v last in nadalje obratovati žago in elektrarno na Mirni, kupovati in prodajati les in lesne proizvode ter gozdove in gozdna zemljišča, napeljavati in prodajati električno silo, nakupovati in prodajati nepremičnine in premičnine v zvezi z izvrševanjem gorenjih poslov. Osnovna glavica 240.000 dinarjev. Poslovodje: Niko Jakil, industrialec v Sevnici in Mihaela Carnelutti, so-proga inženjerja v Zagrebu. Prokura je podeljena uradniku Danilu Pavletiču, v Boštanj ob Savi. Trdsko zastopata po 2 poslovodji ali 1 poslovodja z enim pooblaščenem.

Izbrisale so se nastopne tvrdke:

Josip Zurl, trgovina z lesom in ogljem, Borovec — zaradi opustitve obratovanja.
Št. Janžki premogovnik And. Jakil, Krmelj-Št. Janž, prodaja premoga na debelo — zaradi smrti imetnika.

Josip Zidar, trgovina z govejo živino, Praprotno št. 2. — zaradi opustitve obrta.
Ig. Sitar, trgovina z mešanim blagom, Toplice — zaradi opustitve obratovanja.

Iz združnega registra

Vpisala se je nova nabavljiva zadruga Kmetijsko društvo v Dankovcih. Nadalje se je vpisala zadruga Mali kredit v Ljubljani. Zadruga ima namen pospeševati gospodarsko in pravno povzdigo svojih članov. Kako se to doseže, ni v vpisu v »S. L.« povedano.

Dobave-licitacije

Dne 5. februarja bo pri Komandi dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo 12.000 kg olja, 1700 kg kave, 1800 kg praznega ječmena, 1000 kg paprike, 800 kg čaja, 13.000 kg kisa, 1000 kg cikorijske in 1500 kg kavinskih konzerv. (Pogoji so na vpogled pri isti komandi.)

Komanda pomorskega zrakoplovstva v Divuljah sprejema do 4. februarja ponudbe o dobavi 1000 kg kaustične sode; do 5. februarja pa o dobavi 5000 kg ricinovega olja.

Dne 7. februarja bo pri Upravi državnih monopolov v Beogradu ofertna licitacija za dobavo ca. 90.000 kg polkartona. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Komanda pomorskega zrakoplovstva Divulje sprejema do 9. februarja ponudbe o dobavi 500 do 1000 bomb za vežbo. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Dne 9. februarja bo pri strojnem oddelku Direkcije drž. železnic v Subotici ofertna licitacija o dobavi električnega materiala.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Dne 4. februarja bo pri ekonomskem oddelku Komande mornarice v Zemunu pismena licitacija za dobavo 40.000 kg svinjske masti.

Pri ekonomskem oddelku Generalne direkcije drž. železnic v Beogradu bodo naslednje ofertne licitacije:

dne 4. februarja za dobavo 214.800 kg okroglega, 500 kg ploščatega in 15.500 kg kvadratnega železa ter za dobavo 34.000 kilogramov cina v blokih, 5600 vodogrevnih in 700 dimniških cevi za lokomotive;

dne 5. februarja pa za dobavo 20 bakrenih cevnih sten za lokomotivne peči. (Pogoji pri strojnem oddelku Direkcije državnih železnic v Ljubljani.)

Gradba mostov. Dne 4. februarja t. l. bo pri inženjerskem oddelku Komande savske divizijske oblasti v Zagrebu ofertna licitacija o oddaji gradbe mostov. (Pogoji so na vpogled pri oddelku.)

Državna hipotekarna banka podružnica v Novem Sadu razpisuje javno prodajo parne opekarne v Velikem Bečkereku za lan 6. februarja t. l. (Pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Direkcija drž. rudnika Ugljevik sprejema do 7. februarja ponudbe o dobavi raznega prometnega materiala.

Direkcija drž. rudnika Kakanj sprejema do 7. februarja ponudbe o dobavi 50 cevi za kolle, azbestnega materiala, 50 plošč

bele angleške pločevine in 30 kg izolirnih vrvice; do 17. februarja pa o dobavi 600 žarnic.

Dne 1. februarja bo pri Direkciji drž. železnic v Sarajevu licitacija za dobavo 30 ur; dne 5. februarja pa za dobavo raznega materiala. (Pogoji so na vpogled pri direkciji.)

Gradbeni oddelak Direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 1. februarja ponudbe o dobavi 9000 zarezniških strešnih opek. (Pogoji so na vpogled pri oddelku.)

Direkcija drž. rudnika Kakanj sprejema do 31. januarja ponudbe o dobavi 60 vodogrevnih cevi; do 7. februarja o dobavi 500 kilogramov karbida, 50 križnih odvojk za »Kuhlo«-žico, 65 m² stekla za okna, 300 kg kita, 50 lesenih meril, 2500 m jeklenih vrvi, 3000 kg bencina in 100 kg kolofonije;

do 14. februarja o dobavi 200 lopat za premog, 100 kg bele kovine, 25 kg cinka in 5000 kg tračnikov.

Direkcija drž. rudnika Ugljevik sprejema do 7. februarja ponudbe o dobavi raznega električnega materiala in 200 električnih žarnic.

Direkcija drž. rudnika Vrdnik sprejema do 7. februarja ponudbe o dobavi 20 žag za gater in 3 krožnih žag.

Direkcija drž. rudnika Ljubija sprejema do 11. februarja ponudbe o dobavi 550 vodogrevnih cevi.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Direkcija drž. rudnika Kreka sprejema do 8. februarja ponudbe o dobavi 10.000 kg kalcijevega karbida.

Povpraševanje po našem blagu v tujini

Seznam spodaj navedenih povpraševanj po našem blagu je sestavljen od Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine (Zavod za unapredjivanje spoljne trgovine, Beograd, Ratnički dom) na podlagi vprašanj, ki jih je prejel iz tujine.

Na ta način je zbral Zavod velik naslovn material. Kdor se zanima za eno od ponudb ali povpraševanj, navedenih v seznamu, naj piše zavodu in pri tem navede: številko, pod katero je povpraševanje navedeno, točno označbo vrste blaga, način embalaže z ozirom na tržne uzance, razpoložljivo količino blaga, ceno, kalkulirano po možnosti cif pristanišče države, kamor naj gre blago ali pa franko naša meja, plačilne pogoje in rok dobave. Istočasno naj se pošljejo tudi vzorci blaga.

Zavod pripominja, da za boniteto tujih tvrdk ne jamči.

Če zahteva naša tvrdka nove možnosti za plačevanje svojih prispevkov v tujini, se objavi njena ponudba v posebnem biltenu, ki se brezplačno razpošilja tujim interesentom.

Les in lesni izdelki:

- 59 — Dunaj — les za celulozo, brzojavni in telefonski drogi, hrastova in bukova debela za izvoz v Francijo;
- 60 — Bruselj — ponuja se zastopnik za lesne proizvode;
- 61 — Forli — parketi.

Deželni pridelki:

- 62 — Moulin de la Ruthoire — pokvarjeno in poškodovano žito;

- 63 — Gibraltar — ponuja se zastopnik za vse vrste živil;

- 64 — Praga-Smichov — česenj;

- 65 — Mauerbach — suhi rezanci repe;

- 66 — Chicago — gobe;

- 67 — Magallanes — zmleta paprika, oljčno olje.

Sadje in vino:

- 68 — Magallanes — vino, močno žganje in likerji, vse vrste sadnih konzerv;

- 69 — Anvers — razno suho in sveže sadje.

Živina — perutnina — ribe:

- 70 — Marseille — suha in nasoljena riba;

- 71 — Gibraltar — ponuja se zastopnik za vse vrste mesnih in ribjih konzerv;

- 72 — Magallanes — ribne konzerve, sir kačkavalj.

Rude:

- 73 — Bruselj — zastopnik za rudarske proizvode.

Industrijski izdelki:

- 74 — Steglitz — torbice in pasovi iz usnja v večjih količinah in enaki izdelavi;

- 75 — Srinagar — kuhinjska posoda, bel, gladek pismen papir v raznih težah;

- 76 — Tel-Aviv — okviri in zapornice za ženske ročne torbice;

- 77 — Pariz — ponuja se zastopnik za predelavo telečje in svinjske kože;

- 78 — Cairo — papir za tiskanje časopisov.

Razno:

- 79 — Tunis — copate.

Črna kronika

Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani je izdalo to okrožnico o otvorjenih in končanih konkurzih in prisilnih poravnava izven konkurza za čas od 11. januarja do 20. januarja 1935:

A. Otvorjeni konkurzi:

Savska banovina: »Hermes d. d., Zagreb; Rukavina Ante, modna trgovina, Zagreb, Jurišičeva ulica 2/a.

Dunavska banovina: Tajs Filip, trgovec, Novi Vrbas.

B. Razglašene prisilne poravnave izven konkurza:

Savska banovina: Kokoš Zdravka, trg. kratkega in galant, blaga, Zagreb; Spigl Franjo, krojaški obrtnik, Ogulin; »Thalia« teater, Zagreb, Tuškanec.

Dunavska banovina: Buchsbaum Josip, Subotica; Horvath Geza, Bačka Topola.

Vardarska banovina: Dimitrijevič Vasilij, Skoplje.

C. Končana konkurzna postopanja:

Savska banovina: Fuehs Marija Flora, modna trgovina, Zagreb; Somek Gustav, trg., Karlovac.

Drinska banovina: Milošević S. Nikola, trg., Obrenovac; Radosavljevič Jovan, Loznica.

Zetska banovina: Veljašević Novak, kavarar, Peč.

Donavska banovina: Singer Josip, trg., B. Topola.

Vardarska banovina: Demaj Rahamin, Bitolj.

Beograd, Zemun, Pančevo: Gavrilović Milan, Beograd.

Č. Potrjene prisilne poravnave izven konkurza:

Savska banovina: Štajn Bartol in Ana, Našice.

Donavska banovina: Cvejić Dragomir, Vršac; Drobnjak Stanko, Opova.

* Podatke za Dravsko banovino smo izpustili, ker jih objavljamo sproti. Vse druge podatke, ko o rokih, kvotah itd. daje tajništvo društva.

Doma in po svetu

Spomenik kralja Aleksandra v Cetinjah bo izdelal Ivan Meštrovič.

Finančni minister je naročil vsem finančnim direktorjem, da pri pregledu občinskih in samoupravnih proračunov pazijo zlasti na to, da bodo občinske takse in doklade v skladu s sedanjo težko gospodarsko krizo.

Umrl je senator Arnautović iz Mostarja, ki se je pod Avstrijo posebno boril za avtonomijo bosanskih muslimanov ter bil tudi zato večkrat preganjan in zaprt.

Za predsednika tarifnega odbora je imenovan direktor železniškega ravnateljstva v Ljubljani J. Cugm — Upamo, da bo

novi predsednik delal na to, da se znižajo previsoke železniške tarife in da po njegovem imenovanju ne bodo imeli sklepi te ineg odbora le platoničen pomen.

Banovinski zdravniški so na nem zboru v Celju ugotovili, da ne daje zdravniška zasebna praksa na deželi nobenega zasluga več, ker je ljudstvo čisto otubožano.

Na zborovanju zasebnih nameščencev v Celju je ugotovil podpredsednik g. Zemljič, da so vplačali zasebni namo fond za nezgodno zavarovanje pri SUZOR-u 2.600.000 Din, iz fonda pa prejeli le 140.000 dinarjev.

Značilno za naše razmere je, da je bil v rudniku »Srbski Balkan«, kjer se je pred kratkim ponesrečilo 12 rudarjev, nastavljen le en rudarski strokovnjak in še ta je bil Nemeč Mayer.

Zastopnik grafičnega delavstva je na anketi o brezposelnosti izjavil, da je v naši državi danes okoli 40% grafičnega delavstva nezaposlenega.

Jugoslovanski listi poročajo vedno bolj pogosto, da se je zaradi odprave javnih hiš silno razpasla tajna prostitucija po vseh mestih. Po teh vesteh se zakon o pobijanju spolnih boleznih ni obnesel.

Sarajevska mestna občina je za svoje nameščence uvedla prisilno varčevanje.

Francosko-srbska industrija cimenta in premoga, d. d. v Beogradu je sklenila na izrednem običnem zboru, da zniža osnovno glavnico od 30 na 10 milijonov dinarjev ter se bodo tri stare delnice zamenjale za eno novo.

Sarajevo je lani obiskalo nekaj nad 21.000 tučev, ki so pustili v Sarajevu okoli 12 milijonov dinarjev denarja.

Nikola Zaharijev, novi gradbeni minister Bolgarske, je podpisal naredbo, da se začne s pripravljalnimi deli za zakonski načrt o elektrifikaciji Bolgarske.

Podpredsednik sovjetske vlade Kujbišev je nenadoma umrl.

Velika stavka delavcev se je začela na petrolejskih poljih v Mehiki, ker delavci že več mesecev niso dobili plač. Prišlo je tudi do izgrediv in je bilo več vrelcev zažganih.

V tvornici za vpgnjen les v Duplici pri Kamniku je nastal požar, ki je napravil veliko škodo.

»Stara tekstilijana« v Kočevju je pogorela. Ogenj je nastal v predmestju ter se nato razširil na tkalnico in barvalnico. Gasilec pa se je po silnem naporu posrečilo, da so požar lokalizirali in rešili skladišče. Škoda znaša okoli 10 milijonov Din. Najtežja posledica požara pa je, da bo okoli 400 delavcev, kolikor jih je bilo zaposlenih v tekstilni tvornici, brez dela. Tvornica je bila zavarovana pri zavarovalnici »Sava« v Ljubljani.

Cene kruha v Novem Sadu so se zopet dvignile in velja odslej črni kruh po Din 2[—], polbeli po Din 2⁵⁰ in beli po Din 3[—] kg.

2 in pol milijarde frankov bo veljala Francijo nova 35.000 tonska križarka, ki jo je začela graditi.

Kruppovi zavodi so p...no zaposleni, ker so prejeli velika naročila iz Japonske, Turčije in Bolgarske.

Neki invalid, ki so mu na uradu v Chicagu odklonili prošnjo za nadaljnje plačevanje invalidnine, se je nato strahovito maščeval. Skupaj s svojo materjo je začel divje streljati v uradu na vse ter ubil celo vrsto ljudi. Nastala je silovita panika. Nakonec sta izvršila invalid in njegova mati samomor.

Iz letala je izginilo zlato, ki ga je poslala Angleška banka Francoski banki v Pariz. Gre za 10.000 funtov v zlatu.

Velikanske povodnji so bile v porečju reke Misisipi. Po vesteh časopisov je utonilo okoli 500 ljudi.

Zunanja trgovina

Zunanja trgovina Francije

V decembru je Francija uvozila blaga za 1.819, izvozila pa za 1.678 milijonov frankov, da je bila njena trgovinska bilanca močno pasivna. V vsem letu 1934 je uvozila Francija blaga za 23,06 milijard frankov (za 5,3 milijard manj ko v l. 1933.), izvozila pa je za 17.821, za 652 milijonov manj ko v letu 1933. Lani je bila torej francoska zunanja trgovina za več ko 5 milijard deficitna.

Zastopnik egiptске tvrdke »Port Said Association« je nakupil v Hercegovini 100.000 kg našega hercegovinskega tobaka. Dunajsko društvo »Ludus Meial« izplača za lansko leto 8 odstotno dividendo, kakor lani.

Bolgarska zunanja trgovina je bila v l. 1934. aktivna za več ko 300 milijonov levov.

Italijansko-turška trgovinska pogodba je bila podaljšana za devet mesecev.

Egiptska vlada je odredila, da mora biti vsakemu uvoznemu blagu priloženo potrdilo domače trgovinske zbornice o poreklu.

Da bi prišle do plačila svojih zamrzlih terjatev v tujini v višini skoraj 250 milijonov franc. frankov, zahtevajo lyonske tvrdke, da zviša francoska vlada uvozne kontingente vsem dolžniškim državam.